

Een afgewende ramp voor de Vecht en het Gein

Bij het antiquariaat Van Kralingen te Breukelen vond ondergetekende de kaart, een gedeeltelijk ingekleurde steendruk, die hoort bij een rampzalig plan voor de kanalisatie van een deel van het Gein en de Vecht. Het plan dateert uit 1880 en werd door Waterstaat gemaakt.

Het behelsde het afsnijden van de vele bochten en het verbreden van het vaarwater. Wat dat voor Vreeland, Loenen, Breukelen en Maarsse zou hebben betekend kan men gaan zien langs de Oude Rijn waar o.a. het oude Zwammerdam is opgeofferd aan een dergelijke kanalisering.

Dat het plan op het nippertje is afgeblazen is nog te zien aan de loop van het Amsterdam-Rijnkanaal te Noorden van Nigtevecht. Het loopt vanaf het oostelijk havengebied van Amsterdam recht op de reeds gebouwde sluis en brug bij Nigtevecht aan. Vanaf dat punt naar het zuiden zou de Keulsche Vaart, waarvan de Vecht een belangrijk deel uitmaakte, gekanaliseerd worden. Het Gein had men gelukkig al rechts laten liggen.

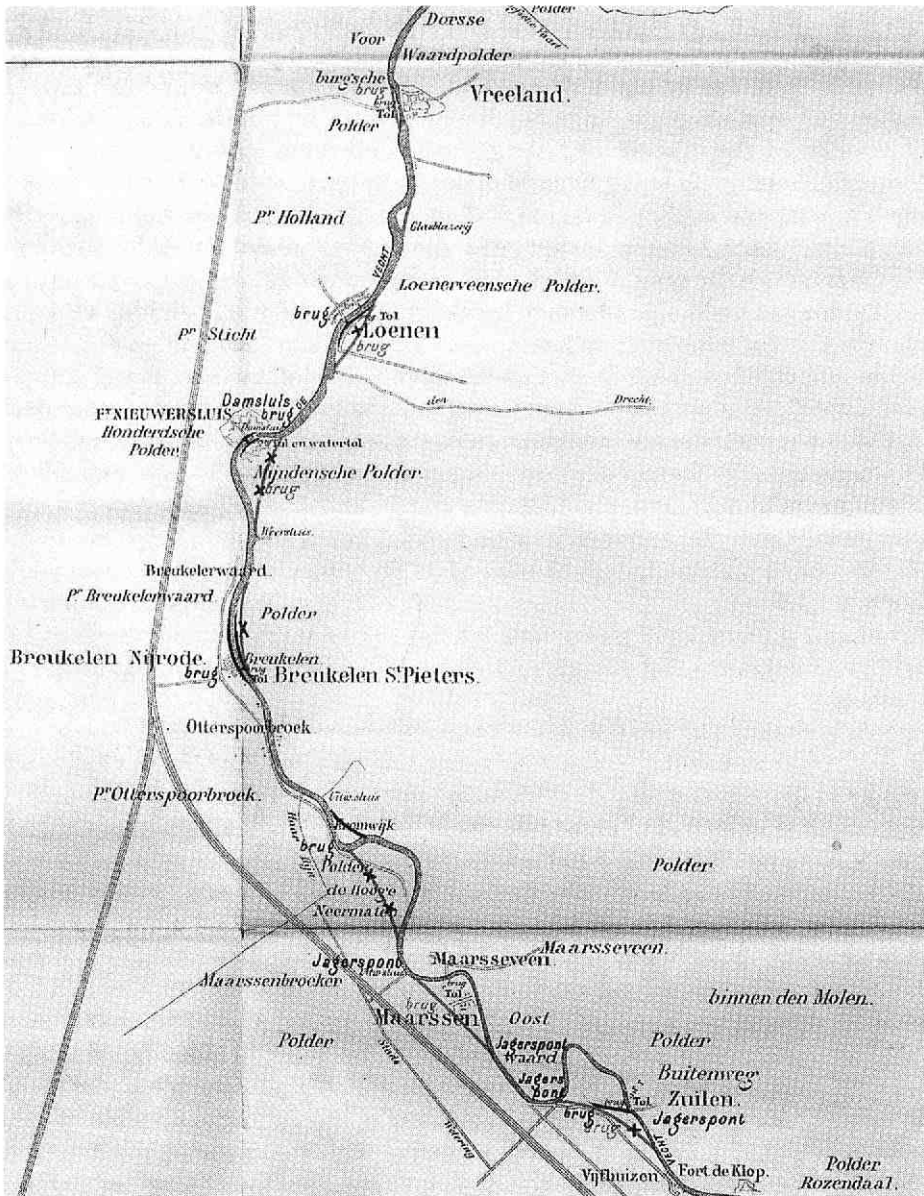
Helaas is het niet mogelijk de kleuren op de kaart te reproduceren. Twee tracees worden op dezelfde kaart aangegeven: in rood de grotere afsnijdingen en in blauw wat verbredingen en meest kleinere ingrepen.

Rond Utrecht kwam men er niet erg uit en stelde men vijf oplossingen voor in zowel rood als blauw.

Het woord "Jagerspont", dat op vele plaatsen verschijnt, duidt op de wenselijkheid voor het jaagpaard een pontverbinding te maken, ofschoon de jaagschuit toen al behoorlijk op zijn retour was. Op die plaatsen moest de jaagman/-vrouw het water over doordat de afsnijdingen niet tevens afdammingen inhielden. De kaart herinnert ook aan de vele tollens op bruggen en wegen langs de Vecht.

De voor het plan verantwoordelijke hoofdingenieurs van Waterstaat waren J.F.W. Conrad, Mazel, De Bruyn Kops, L.J. Du Celliëe Muller en J. van der Toorn. De kaart is in steendruk gebracht door gebr. J. & H. van Langenhuisen. In het jaarboekje van Niftarlake van 1975 heeft de heer Dukes het hele planproces uitvoerig behandeld, maar deze kaart is daarbij niet getoond.

De mogelijke aanslagen op Gein en Vecht van heden waarover de meningen nu hoog oplopen zijn kinderspel vergeleken bij de plannen die in 1881 reeds door de Tweede Kamer waren aangenomen.

"Verbetering bestaande KEULSCHE VAART schaal 1 à 50.000", behorend bij het rapport van 19 Maart 1880 van de Hoofd-Ingenieurs van den Waterstaat.

Het is aan Jhr Mr J.W.H. Rutgers van Rozenburg, toenmalig lid van de Tweede Kamer, te danken, dat vanaf Nigtevecht het nieuwe kanaal, toen Merwedekanaal genoemd (omdat het in de Merwede bij Gorinchem uitmondde), geheel buiten de Vecht om gegraven is. Hij diende daartoe september 1883 een initiatiefvoorstel in, dat in april 1884 met grote meerderheid is aangenomen.

Industriëlen langs de Vecht zoals de heer J.N. Bastert, steenfabrikant op Cromwijck te Maarssen, schreeuwden moord en brand maar verloren het pleit.

Was de heer Rutgers een verlichte geest, die de schoonheid van de Vechtstreek reeds toen ter harte ging? Of dacht hij aan zijn voorouders, die op verschillende buitens aan de Vecht de zomer hadden doorgebracht en vond hij het jammer die buitens teloor te zien gaan?

Beide mogelijkheden lijken niet waarschijnlijk. Nederland was overal nog zo mooi, zo stil, en zo ongerept, dat voor dit soort bespiegelingen nog geen reden was. Zijn voorstel was gewoon beter en uiteindelijk goedkoper dan het blijven knoeien met de Vecht met alle dure onteigeningen die daar nodig waren. Maar postuum zouden wij hem eigenlijk nog een Niftarlake-oorkonde moeten toekennen.

Loenen 1999

E. Munnig Schmidt

Literatuur

Jaarb. Niftarlake 1975, blz. 6-10: Een eeuw geleden: de redding van de Vecht door M.N.G. Dukes